

Koncertekről

MÁV Szimfonikus Zenekar
2012. december 21.

Két mű szerepelt a Lukács Miklós-bérlet 3. előadásának műsorán, az Olasz Intézetben: Rachmaninovtól a Rapszódia egy Paganini-témára, valamint Szkrjabin-tól a III. szimfónia. Ismertet és ismeretlent ötvözött tehát a program, kielégítve különböző potenciális elvárásokat. Potenciálisakat, vagy inkább eleve elképzeltet, hiszen a közönség (szinte bármely együttes törzsközönsége) korábbi tapasztalatai alapján látatlanban megbízik azokban, akik időről-időre gondoskodnak számára változatos hallgatnivalóról. A MÁV zenekar esetében aligha kell aggályoskodni a hallgatóság miatt: a bizalom ékes bizonyossága a hűség, s a régi tapasztalatok birtokában aligha kell tartani számottevő elégedetlenkedéstől. Nem kellett tehát attól sem félni, hogy megcsappan a hallgatóság a szünet után (hacsak nem időjárási tényezők miatt). E sorok írója szívesen érkezik időben az Olasz Intézethez, mert szívet melengető a látvány, ahogyan gyülekezik a közönség. Eleve számolva a ruhatárnál való sorban állással, aki teheti, nem fukarkodik az idejével; meghitt-otthonos légkör alakul ki az előcsarnokban, várt és váratlan találkozások öröme készíti elő a zenevadás élményét. Mindez független (legalábbis nagyrészt) az aktuális műsortól, amely így elfogulatlan fülekre talál.

Kesselyák Gergely vezényletével, Zsoldos Bálint szólójával csendült fel a virtuóz kompozíció. Mondhatni, perfekt biztonsággal. Szólt, hallottuk – de az odahallgatás gesztusát korántsem váltotta ki. Megvallom, vártam a briliáns darabot, miként kíváncsi voltam a szólistára is, akit jó pár éve nem hallottam (akkor is jobbára klasszikus darabok előadójaként). Ezzel a felfokozott érdeklődéssel magamra maradtam, körülöttem mindenki elfoglaltan tette a dolgát: az előadók előadtak, a karmester vezényelt, a hallgatóság hallgatott. Kevés szeretet jutott magának a műnek, így kevéssé vált szerethetővé. Sorjáltak a szebbnél szebb variációk, kirajzolt kontúrok mentén sejtethető volt a partitúrába foglalt frappáns szellemesség, de mintha mindenki túlon túl ismerte volna a poén-készletet... Pedig minden a helyén volt, csak épp az a fajta sava-borsa hiányzott a muzsikálásnak, amelytől felcsillannak a szemek, s

valamiféle megajándékozottság-érzet hatalmasodik el mindenkin.

Vége, meghajlás, taps. Nem annyi, hogy követeleje a ráadást. Akármit, zsákbamacska-ajándékot, ami ugyanakkor sok mindent elárul a zongoraművészről. Lehetett volna Rachmaninov-darabot választani (akár bensőséges-lassút), vagy megmaradni a virtuozitás szférájában. Erre sajnos nem került sor.

A Szkrjabin-szimfónia előtt Kesselyák – mint már annyiszor – megszólította a közönséget. Szavaival egyértelműen a felhangzó ritkasághoz vezető utat szándékozott megkönnyíteni. Az is indokolta ezt a gesztusát, hogy a műismertető inkább leírja jellegűre sikeredett – viszont ezúttal neki sem sikerült olyasmiket mondani, amelyek ténylegesen fogódzót jelentettek volna a hallgató számára. Utóbb megkérdőjeleződött, hogy szükség volt-e ilyesmire, hiszen a mű, ebben az előadásban, nem szorult ilyesfajta „segítésre”. (Az ismertető „bicskanyitogató” mondata: „Mindezt fontos előrebecsátani azért, hogy a felcsendülő művet megfelelően tudjuk hallgatni és befogadni”.)

Vélhetően sok energiát igényelt a zenekari játékosoktól és a karmestertől is ez a mű, pontosabban az, hogy ilyen előadásban szólaljon meg. Mindenesetre, volt olyan kidolgozott, felépített, hogy joggal várhatták volna a hallgatóságtól, hogy kövessék a zenei folyamatokat.

A zenekar mindvégig remek formában játszott, a vonóskar imponálóan egységes volt, s kiváltképp a szólistikus jellegű fúvós-állásokra aligha lehetett panasz. Felesleges volt az aggályoskodó előkészítés, a kompozíció terjedelme nem jelentett problémát sem az előadónak, sem a hallgatóknak (mire talán lanyhult volna a figyelem, továbbgördült a folyamat, változott a faktúra). Az elkülönülő formarészekből kialakuló folyamat a tételcímek ismerete nélkül is lekötötte (volna) a figyelmet, hála az előadás intenzitásának. Nem voltak üresjáratok, az egyidejűleg hangzó szólamok megtalálták helyüket (rangjukat, funkciójukat, jelentőségüket) a zenei térben.

Ha valakit önmagában nem kötött volna le a hangzás, annak segítségét nyújtott – mint

koncerteken oly sokszor – a látvány. Nem először figyelhető meg, hogy a zenekarral rendszeresen együtt dolgozó Kesselyák, alapos betanító-felkészítő munkát követően, a koncerten ágáló-felfokozott mozdulataival mindazt lefordítja látvány-nyelvre, amit a pillanatnyi hangzás lényegének tart. Azért különleges ez, mert olyankor teszi, amikor a zenekari tagoknak legfeljebb csak emlékeztetőnek van szüksége ilyesmire. Ugyanakkor nyilvánvaló: nem a hangzással elégedetlen, hiszen azt lelkiismeretesen előkészítette-kidolgozta a próbák során. Talán az intenzitás folyamatosságát akarja ezzel biztosítani, azt, hogy a hosszabb szünet után belépő szólamok mindig tisztában legyenek azzal, belépésük mikor indulás, kezdete valaminek, s mikor csupán csatlakozás (kommentárként, elmélyítésként, stb.) a már megkezdett gondolatához.

Sajátos jelenség a tetszésnyilvánítás. Néha szinte „fáj” a taps, mert megzavarja a bensőséges légkört, amelyet a záróakkord csendít ki, máskor intenzitásával hihetetlenül érzékenyen reagál az elhangzottakra. Ezúttal „Az isteni költemény” alcímet viselő c-moll szimfónia megismeréséért mondott köszönetet megannyi tenyér-pár. Nem vitás: biztosan volt, aki belefáradt a szimfónia hallgatásába – de az sem, hogy e mű élményszerű előadásának köszönhetően érzékenyebben tud majd befogadni számára ismeretlen, régi-új kompozíciókat.

(Fittler Katalin)

Győri Filharmonikus Zenekar
2012. november 18.

„Európa ízei” címmel invitált korhatár nélküli közönséget a Fesztiválszínházba a Művészetek Palotája új sorozata. Havonta egy vasárnap két alkalommal (11 órai és 15 órai kezdettel) csendült fel ugyanaz az előételből, főételből és desszertből álló műsor. A Zuglói Filharmonia szeptemberi skandináv csemegéit és a MÁV Szimfonikusok francia ínycségeit követően a Győri Filharmonikus Zenekar orosz lakomát szolgáltatott. A tálalás feladatát a karmester Rác Márton vállalta. A menüben ismert és (szinte) ismeretlen művek egyaránt szerepeltek, így – közhelyesen – mindenki talált a fogára valót!

Az érzékeny gyomrúak azonban nem jó szájízzel távoztak, mert az ízek harmóniáját megzavarta valami, s bár ez korántsem a leglényegesebb mozzanata a hangversenynek, mivel nem egyedi jelenségről van szó, megragadom az alkalmat, hogy elgondolkodásra, együtt-gondolkodásra késztessek muzikusokat (előadóművészeket és pedagógusokat egyaránt).

A műsorvezető elsődleges feladata nyilván az, hogy a szavak segítségével még inkább megszerettesse a műveket. Tehát, célszerű a hasznos információkat oldottan-közvetlenül, akár tréfás-játékos keretek között eljuttatni a hallgatókhoz. A Fesztiválszínházban jól bevált a közönség aktivizálásának e módszere is. Személyes légkör alakul ki, amikor a műsorvezető kérdéseket tesz fel, s a válaszadók elsősorban a gyerekek/fiatalok köréből kerülnek ki. Ilyenkor az sem zavaró, ha az apróságok szócsöként működnek, továbbítva a felnőtt hozzátartozóktól frissen kapott tudásanyagot. Persze mindig számítani lehet meglepő-meghökkenítő válaszokra, s ha a műsorvezető frappánsan reagál rájuk, csakhamar belopja magát a felnőtt-közönség szívébe is.

A délutáni (tehát második) koncerten voltam jelen, amikor már a műsorvezető rendelkezett a délelőtti előadás során szerzett tapasztalatokkal. Ami a gyerek-nyelvet illeti, Rácz Márton remekül beszél, és ügyesen gondoskodott minden korosztály figyelmének a lekötéséről. Muszorgszkij, az Egy éj a kopár hegyen, Csajkovszkij és a Hattyúk tava mind-mind hálás témának bizonyult. Aztán jött a desszert, s a műsorvezető lelemény, ambíció elfogyott. Már-már előre mentegetőzött, amiért kortárs zene következik – habár Sosztakovicsot kortársunknak tartani enyhe túlzás. De hogy érezzék a műsorváltás „pikantériáját”, még tudatosította is a „kortárs” egzotikumát (!). Mintha valami sohasem kóstolt herkentyűről lenne szó, tréfás elborzadással érdeklődött közönségétől, hogy szokott-e kortárs zenét hallgatni. Majd kegyelemfőfésként megnyugtatta hallgatóságát, hogy ez „más” kortárs zene, ennek szerzője érthetőségre törekedett. A legkisebbek tudatába legfeljebb annyi jutott el ebből, hogy a „kortárs” az valami viszolyogtató valami, amit fenntartással kell fogadni. A nem-szakmabeli közönség pedig jóindulatúan heherészett, mert addigra már megkedvelte a kedves műsorvezetőt. Tette ezt a külföldet (is) járt magyar karmester, aki nem kisebb zeneszerzőknek volt növendé-

ke, mint Kocsár Miklós, Bozay Attila, Petrovics Emil. Ha ő így – mit várni azoktól, akik tanulmányaik során sohasem kerültek közvetlen kapcsolatba a zeneírással (és az alkotó jellegű zeneolvasás) műhelytitkaival?

Történt ez egy olyan zenekarnak a koncertjén, amely évtizedekkel korábban azzal írta be magát a hazai előadóművészet-történet könyvébe, hogy országos viszonylatban is elismerésre méltó szerepet játszott kortárs kompozíciók bemutatásában, játszásában (Sándor János karmester egy-egy évad – hazai kortárs-műveket megszólaltató záró koncertjén műsorvezetőként értő közönséget nevelt a szokatlan-újszerű hangzásoknak is).

Aligha a zenekar a hibás abban, hogy Sosztakovics balett szvitje (A tiszta vízű patak) ezek után nem tudott lekötni. Fogva tartott a „magyar átok” eme megnyilvánulása. Hol szerzőink, hol előadóink kerülnek méltatlan helyzetbe, amikor produktumaikat szinte szegénylősen-szemérmesen próbálják felmutatni. Mert az értékekhez minduntalan hiányzik a (megfelelő) foglalat, amely kiemeli nyilvánvaló vagy rejtett szépségüket. Néha az a probléma, hogy valamely mű nem kerül ki a szerző íróasztalfiókjából, máskor csupán egyetlen előadást ér meg. Az előadó szemzőgéből nézve annak a kompozíciónak az előadása korántsem kifizetődő (nem éri meg a befektetett munkát), amelyet várhatóan csak egyszer lehet előadni. Ilyen szempontból érteni lehet tartózkodását a nemritkán magas technikai tudást igénylő, s korántsem zenei köznyelvi fordulatokból építkező (akár remekmű-gyanús, egyéni hangvétellű) ismeretlen újdonságoktól. Hova jutottunk, ha már egy Sosztakovicsot is elnéző mosollyal (némiképp lekezelően) kell hallgatni? Hogyan várható ezután a „nyitottság” bármely korosztálytól?

Kontrasztosként maradt tehát meg a hallgatóság emlékezetében a műsor, voltak a romantikus szép zenék és utánuk következett az egyébként hallgatható „kortárs”. Látnyosan vezényelte Rácz Márton, jobbára a közönség számára tervezett mozdulatokkal – merthogy a megszületett hangzás aligha igazolta vissza létjogosultságukat. A zenekar számára nem jelentett kihívást a műsor – játéka korrektnek mondható, jópár szép szólóállással. Érzésem szerint a Sosztakovics-partitúrából többet ki lehetett volna hozni.

(Fittler Katalin)

Budafoki Dohnányi Zenekar 2013. január 6.

Szokás az évet intenzív zenehallgatással kezdeni. Tartson bármilyen hosszán a szilveszteri mulatozás, a Bécsi Filharmonikusok újévi koncertjét meg kell hallgatni. Idén – televíziós közvetítés jóvoltából – Budapest is követte a példát, az operaházban rendezett esti előadás sugárzásával. Zenekaraink is megkezdték (törzs)közönségük invitálását újévköszöntő estjükre, újévi hangversenyükre – ezek a programok a koncertlátogatókat szólítják meg.

Ilyenkor mindig várható valami szokatlan, meglepő – de ha még sincs kényeztetve érdekességgel-ritkasággal a publikum, akkor is sajátos ízt, zamatot jelent a közönség spontán önfeledtsége, nyitottsága. Legyen szó egyedi rendezvényről, vagy sorozat részeséről, más a légköre, mint a „menetrend-szerű” rendezvényeknek. És ha az előadók felelősséggel muzsikálnak, jutalmuk a fenntartás nélküli, zajos tetszésnyilvánítás.

Hollerung Gábor kedvenc szavajárását idézve, „káprázatosra” sikeredett a Budafoki Dohnányi zenekar újévi hangversenye. Pontosabban, egészen káprázatos volt, amit ezen az estén produkáltak! Ráadásul, ez a szereplésük alkalmat kínál ahhoz is, hogy rögzítésre kerüljenek olyan tények, megállapítások, amelyek elhallgatása – legyenek bármennyire is nyilvánvalóak vagy magától értetődőek – méltánytalanság lenne.

Éppen két évtizede, 1993 óta hivatásos együttes a BDZ – aki annakidején hallgatta az akkor még Ifjúsági Zenekar szárnypróbálgatásait, eltűnődhet: rohan az idő. Tény: cserélődnek a tagok az együttesekben, tehát a mindenkori színvonal azzal is összefügg, hogy ott és akkor milyen arányban vannak a tapasztalt és a kezdő zenekari játékosok. Ami nem változott: a vezető karmester személye, akinek lelkesedése és lelkesítése nélkül aligha tartana itt az együttes. De van ennek a ténynek egy másik „vetülete” is: az értékes muzsikát nagy sikerrel népszerűsítő Hollerung Gábor – zenekarnevelő dirigens (nem véletlen, hogy egészen „másképp szól” a zenekar, ha ő vezényli, mintha bármilyen rangos-neves vendég áll a dobogón). Annak a kihalófélben lévő karmestertípusnak a képviselője, amely felelősséget érez muzikusai iránt, az éves programok összeállításával pedig megannyi szempont egyeztetése során sem feledkezik meg arról, hogy fejlessze a zene-

kari munkát (eközben a külső szemlélő legfeljebb azt regisztrálja, hogy bizonyos erővonalak mentén sűrűsödnek a programok, hogy a zenekar arculatán néha erősebb-határozottabb kontúrok jelennek meg).

Hollerung tiszteletreméltó vállalkozó kedvének köszönhetően gyakran jut újdonság a közönségnek, amely viszonzásképp hűségnek bizonyul – és kíváncsinak, a szó legnemesebb értelmében. Ezért elég volt mindössze annyit megadni az újévi műsorból, hogy eredeti hangszerelésben fog elhangzani Gershwin remeke, a Rhapsody in Blue, a többi „zsákbamacska” – és nemcsak hogy megtelt a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, hanem még a nyilvános főpróba iránt is nagy érdeklődés mutatkozott.

A beígért „komoly komolytalanságok” sorából remekül felépített műsor kerekedett, sok szempontnak megfelelő, mondhatni, minden igényt kielégítő. Gálakoncertet hallhattunk, mindenki örömeire. A karmester büszkén vonultatott fel kamaraegyütteseket, amelyekben „Dohnányisok” is játszanak, s miközben sorjázta a különböző műfajú (fajsúlyú) műsorszámok, nem maradhatott el a felismerés: értékes, sokoldalú játékosokból áll a zenekar.

Copland-fanfár után Balogh Sándor stílusvariációi következtek a Corpus Harsona Quartet tolmácsolásában, őket az In Medias Brass, a Budapest Saxophone Quartet követte, majd Big bandet hallhattunk, s a műsor első része a meghirdetett Gershwin-művel csendült ki (a zongoraszólót Oravec György játszotta).

A filmzene-kedvelő közönséget Batman zenéje köszöntötte (Werner Gábor átiratában), majd a szerb Ante Grgin Klarinétversenyét hallhattuk Szepesi Bence szólójával (aki az est első részében szaxofonként is minőségi teljesítményt nyújtott). Külön öröm, hogy a kortárs-mű nem idegen testként vagy épp kontrasztanyagként szerepelt a programban, s ebből adódóan hasonló kedvező fogadtatásra talált, mint a könnyedebb tételek. Ráadásul szám jellegű zenekari sziporka következett: Rimszkij-Korszakov Dongója, elismerésre méltó, kidolgozott-pontos előadásban. Bricciardi Velencei karneváljában Kanyó Dávid, a zenekar piccolósa, remek humorú fuvolistaként mutatkozott be. Az elektromos hangszereken játszó InFusion (Farkas Izsák – hegedű, Sinkó-Várnagy Mihály – cselló, Weisz Nándor – dob) epizódja után Saint-Saëns két komoly-

zenei slágertétele színesítette a hangulatok-karakterek palettáját. A hattyú tétel Helecz Dániel (gordonka) játszotta Tóth Mariann zongorakisérével, majd a zenekar négy bőgősének kollektívája (Bíró Zoltán, Gyetvay Gábor, Lombos Pál, Nahaj Gábor) egyetlen hangszereken keltette hangzó életre az Elefántot. Bár Hollerung Gábor kedves mentegetőzéssel „készítette fel” a hallgatókat a várható esetlegességekre, a közönség kitűnően vizsgázott: érezni lehetett a figyelmet, az elismerést a kivételesen sikerült megoldásoknál, és a sohasem kárörömbbe átcsapó örömet az „apróságoknál” – mert nyilvánvalóan mindenki tudott korrigálni, korábbi hangzó emlékei alapján. Folytatódott a meglepetések sora: zenekari hegedűs, Fábiánné Fellegi Anna énekesként lépett pódiumra, Whitney Houston-számmal. A klezmer világát idézte meg a Gettó című zenés darabból a Hora, Gazda Bence feldolgozásában és hegedű-szólójával. Aztán rekeszizom-gyakorlat: hogyan lehet „befelé” nevetni, hogy minél kevésbé zavarjuk meg a kitörő tetszésnyilvánítással a muzsikát. A zenekar ütőse, Szilvási Attila remekelt Micike, a titkárnő szerepében (Leroy Anderson: Typewriter). Kiderült: az írógép rendkívül hatásos ütőhangszer! Sousa indulója (The Stars and Stripes Forever) volt a záró szám, amelyet követően, stílszerű ráadásaként a Radetzky-induló követett.

Itt is megmutatkozott a filmzene-játszás (közvetett) haszna: a zenekar fáradszórólaknak bizonyult, s teljesíteni tudta „a humorban nem ismerünk tréfát” elvárását. „Míg Önök szórakoznak, mi meghalunk” – szokta mondani Hollerung a filmzene-koncerteken. Ezúttal kevésbé volt „komoly” a helyzet, hiszen változatosabb volt a játszanivaló, ráadásul, kétségtelenül nagy élmény lehetett ez a zenei világot az előadók számára is.

Január 6-án elkápráztatta közönségét a jubiláló együttes. Büszkének lehetünk rá, hogy ilyen különleges produkció megtervezésére és nívós kivitelezésére is jutott energiájuk. Tehetség és humor birtokosaként: védjegy nélküli hungarikum! (Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok 2013. január 8.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Világjelenség a koncertprogramok felhígulása: a zenekarok félnek a közönség

elvesztésétől, s ezért egyre könnyedebb műsorokkal igyekeznek elnyerni jegyvásárlóik jóindulatát. Ráadásul válság is van – ez még inkább az óvatosság, a különféle „túlélési technikák” alkalmazásának irányába terel mindenkit. Ilyen körülmények között nem lehet eléggé értékelni a Nemzeti Filharmonikusok bátorságát: az együttes január 8-i hangversenyén csupa 20. századi mű került terítékre. A műsor-összeállításra az est magyar vendége, az NFZ 1997 és 2000 közötti első állandó karmestere, Hamar Zsolt tett javaslatot. Az ő ötlete volt, hogy az első részt Alexander von Zemlinsky egy ritkaságnak számító kompozíciója, a 83. zsoltár (1900), majd Mahler 5. szimfóniájának Adagietto-tétele (1901/02) és Alban Berg Hegedűversenye (1935) felidézésével az előző századforduló Bécsének, s ezen belül a Mahler–Zemlinsky–Schönberg–Berg–Webern-kör (a korabeli európai progresszió) zenéjének szenteljék, hogy azután a szünetet követő műsorrész a múlt századelő (a tízes évek) Párizsába kalauzoljon, az ott 1913-ban bemutatott Stravinsky-ballett, a Tavasz áldozat segítségével. Szintén Hamar Zsolt javasolta, hogy a hegedűverseny szólistájául a zenekar Isabelle Faustot (1972) hívja meg. A világszerte kiváló karmesterek (Michael Gielen, Heinz Holliger, Marek Janowski, Mariss Jansons, James Levine, Claudio Abbado) társaságában koncertező, s a Berlini Universität der Künste tanáraként is tevékeny művésznő pályájának egyébként magyar vonatkozása is van: egykori tanára és mentora a számtalan fiatal magyar hegedűst önzetlenül segítő Zsigmondy Dénes.

Az első rész úgy működött, mint egy szvit. A három mű időrendben követte egymást, a második kettőt a karmester és a szólista a taps mellőzésével össze is kapcsolta. (Az Adagietto és a Hegedűverseny tematikusan és életrajzi szempontból is egymásra utal. Előbbi Mahler szerelmi vallomásként írta későbbi felesége, Alma Schindler számára, utóbbi viszont évtizedekkel később Berg az Alma Mahler második házasságából született, 18 évesen gyermekbénulásban meghalt Manon Gropius gyászdarabjaként komponálta – „Egy angyal emlékére”, áll a partitúra élén). Akik szorongva várták Zemlinsky 83. zsoltárját, tartva egy múlt század-eleji „avantgárd újdonságtól”, utólag megmosolyoghatták félelmüket. Szalai Ágnes, Lehocz Andrea, Csapó József és Blazsó Domokos szólójával, a telt hangon megszólaló Nemzeti Énekhar közreműködésével (karigazgató Antal Mátyás) egy szép és ha-

gyománys, sötét tónusú, drámai indulatok és lírai ellágyulás között ingázó Brahms-darabbal ismerkedhetek meg. Olyan művel, amely a Rinaldo-kantáta vagy a Gesang der Parzen, máskor a Schicksalslied hangvételeit visszhangozza. (Zemlinsky máskor, más kompozícióiban is igen gyakran írt Brahms-követő stílusban.) Az Adagietto-t Hamar Zsolt pálcája alatt sűrű, sötét tónusban, világos formálással, a tétel emelkedettségéhez méltó szellemi diszpozícióban tolmácsolták az NFZ muzsikusi – széles ívben formált, vokális ihletettségű dallamokkal, érzelm-gazdagon.

Berg versenyművében Isabelle Faust két fontos tulajdonságot fedezett és fedeztetett fel: az első a kompozíció sok részletben érvényesülő kamarazenei jellege; az a fogalmazásmód, amely a szólóhangszert nem kiemeli a zenekarból és szembeállítja azzal, hanem dallamait a szimfonikus szövetbe vörös fonálként beleszöve, első közötti egyenlőként kezeli. A második a magán-szólam beszélő jellege: a hegedűművész

meditatívan, dialógusokat kezdeményezve és lefolytatva, máskor tépelődve vagy panaszosan, de mindig a parlando jellegzetességeit felmutatva játszott, nem nagy hangon (a Berg-hegedűversenyhez néhány drámaibb részletet leszámítva nem is kell igazán jelentős volumen) és rendkívül virtuózan – de nem reprezentatív, hanem funkcionális virtuozitással. A tapsokat egy Bach-szólótéttel hálálta meg (jól illett ez egy olyan versenyműhöz, amelyben B-A-C-H motívum és Bach-korálidézett is felhangzik).

A Sacre jubiláló mű, ősbemutatójának centenáriuma gyakran hallható a szokott-nál. Úgy tetszik, igen gazdagok vagyunk: pár hónapja Vajda Gergely vezényelte a darabot a Rádiózenekar élén, remek előadást hozva létre, most pedig Hamar Zsolt is kiemelkedő színvonalú produkcióra sarkallta a Nemzeti Filharmonikusok kiváló diszpozícióban játszó zenészeit. Hamar mindig ígéretes tehetség volt, most azonban feltűnt, hogy már sokkal több annál: az elmúlt években technikája tökéletesen be-

érett, kifogástalan manualitással, abszolút pontosan és plasztikusan, részletgazdagon és informatívan vezényel. Munkája a muzsikálás terén is épp oly imponáló, mint a zenekart egybefogó és összetartó tevékenységként: a Sacre adekvát tempókkal, érzéletes hangsúlyokkal, nagy hangzásigénnyel, a ritmus és a változékony metrumok sokféleségét kiélvező olvasatban tárult elénk. Hamar Zsolt vezénylésében tetszett a kettősség is, amely egyforma jelentőséggel mutatja fel az ősi szláv rituális zene nyers-barbár gesztusait és a modernizmus szöglettességét (amely a maga módján gyakran ugyanolyan nyers és barbár, mint az ősi szertartászenék világa). A zenekar maximalista igényteliséggel muzsikált: hajlékony és atmoszférateremtő fagott-bevezető, fényes rézfúvós kórusok, izgalmasan központosító ütők, zsvajgó fafúvók és tónusos vonósok jellemezték az összjáték gyanánt és egyéni teljesítmények dolgában egyaránt felsőfokon értékelhető teljesítményt.

(Csengery Kristóf)

Lemezkritika

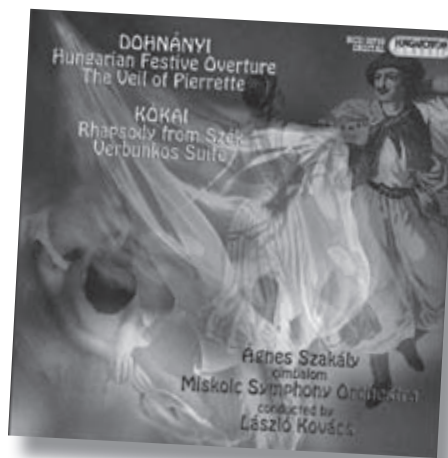
A Miskolci Szimfonikus Zenekar új CD-felvételéről

Hazai együtteseink között megkülönböztetett helyet foglal el a Miskolci Szimfonikus Zenekar atekintetben, hogy rendszeresen (évente) készít felvételeket, ráadásul, előre megtervezetten, sorozat-jelleggel. A Weinerkorongok hasznát legjobban talán maguk a muzsikuskok érzik, amennyiben jártasságot szereztek egy szerzői életműben, mintegy belülről megismerve a szerző zenei gondolkozásmódját, ami abban is megmutatkozik, hogy értő(bb)en szólaltatják meg a műveket. A stúdiófelvétel-készítőként Weiner zenéjén nevelkedett (edződött) muzsikuskok számára testhezálló feladat a Weiner-kortársak idősebb és ifjabb generációinak műveivel való ismerkedés, s ami ezzel együtt jár: ezek megismertetése koncert-közönséggel, továbbá a hangfelvételek iránt érdeklődőkkel. Legújabb felvételükön – vezető karmesterük, Kovács László irányításával – Dohnányi Ernő és Kókai Rezső két-két művét szólaltatják meg. Aki teheti, hallgassa meg külön-külön a műveket, vagy legalábbis elkülönít-

ve a műsor két részét!

Dohnányi Ernő Ünnepi nyitányával kezdődik a korong. A műről szokás tudni, hogy Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 50. évfordulójára készült, felkérésre, csak-

úgy, mint Bartók Táncszvitje és Kodály Psalmus hungaricus. Az est a Kodály-remek sikerét hozta, a Táncszvit méltó (a művet ténylegesen hangzó életre keltő) előadása sokáig váratott magára, de napjainkban a legnépszerűbb Bartók-művek közé tartozik. Az Ünnepi nyitány az általánosítások sorában az „alkalmi kompozíció” dehonesztáló-degradáló minősítése jutott. Ami az alkalmi jelleget illeti, általános tapasztalat, hogy nem egyenes arányban függ össze a minőséggel. Mindenesetre tény, hogy a bemutatott előtt öt nappal elkészült darab (ez sem egyedi-egyszeri jelenség a zenetörténetben) aligha kaphatott alapos előkészítést.

Később sokáig Csipkerózsika-álmot aludt a tétel (Dohnányi csaknem egész oeuvre-jéhez hasonlóan), s amikor végre akadt vállalkozó szellemű együttes, amely műsorra tűzte, a megszólaltatás óhatatlanul is kísérlet maradt. Nem volt előadói hagyománya, tehát a Weinerfelvételek kapcsán korábban említett jártas-

sághoz hasonlóval aligha rendelkezett bárki. Amióta Dohnányi művei gyakran csendülnek fel (jöllehet, kevésből lett mindmáig repertoár-darab), minden bizonnyal könnyebb a helyzet – de ez aligha csökkenti a miskolciak interpretációjának értékét. A filmzenét, kísérőzenét, valamint balettmuzsikát is repertoáron tartó együttes karmesterének különleges koncepcióját valósította meg (akkor is igaz ez, ha nem lett szavakkal megfogalmazva – a hangzás önmagáért beszél, félreérthetetlenül). Kovács László az „alkalmi” jelleget más értelmezésben tekintette mérvadónak. Az alkalom indokol(hat)ta, hogy a szerző felidézte benne a legszen-